

**Recenzja dotycząca przeprowadzenia postępowania w sprawie
nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego
dr Monice Zofii Stachurskiej**

Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ASP w Warszawie w 1992 roku powołał Katedrę Konserwacji i Restauracji Tkanin Zabytkowych. W tamtym czasie była to pierwsza specjalizacja w Polsce o takim charakterze, która kształciła studentów na studiach wyższych. Przygotowany program rozwijania i promowania konserwacji tkanin jako dyscypliny naukowej i artystycznej zyskał w kraju, jak i za granicą potrzebną i tak ważną jednostką specjalizującą się w konserwacji tkaniny zabytkowej. Kreowanie nowych kierunków badawczych, historycznych, konserwatorskich, technologicznych, naukowych i artystycznych potwierdza konieczność kształcenia przyszłych konserwatorów w tej dziedzinie. Proces kształcenia w tak specyficznej specjalizacji jakim jest konserwacja tkaniny zabytkowej wymaga profesjonalnej kadry pod każdym względem, a więc: zawodowym, artystycznym, badawczo-naukowym i dydaktycznym. Katedra w obecnej chwili w pełni spełnia te warunki zapewniając cały proces kształcenia na wysokim poziomie.

Jedną z tych osób, która przyczyniła się do ciągłości całego procesu kształcenia, jak i doskonalenia nowych zagadnień badawczych z zakresu konserwacji tkanin zabytkowych jest Pani dr Monika Stachurska.

Po uzyskaniu obrony i tytułu mgr sztuki w 2003 roku, a obrony doktoratu sztuk plastycznych w 2014 roku Pani dr Monika Stachurska cały czas jest związana z Wydziałem Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ASP w Warszawie w Katedrze Konserwacji i Restauracji Tkanin Zabytkowych.

Osobiście miałem przyjemność i sposobność obserwować jak tworzyła się nowa specjalizacja w postaci najpierw pracowni, a później Katedry Konserwacji Tkaniny Zabytkowej.

Cały proces tworzenia struktury programowej był później odpowiednikiem tak ważnych osiągnięć nie tylko dydaktyczno-artystycznych, technologicznych, badawczo-naukowych, ale także osiągnięć praktycznych i realizacji konserwatorskich. Odpowiedni i profesjonalny dobór kadry powoduje, iż staje się wiodącą specjalistyczną placówką w kraju, jak i poza granicami Polski.

Jedną z tych osób jest Pani Monika Stachurska, która przez okres 20 lat pracy do chwili obecnej uczestniczy w kształtowaniu procesu dydaktycznego kontynuowania i rozwijania konserwacji tkanin oraz wdrażania nowych metod badawczych, ważnych w budowaniu wiedzy i praktyki jakim jest konserwacja tkaniny zabytkowej. Ten wieloletni staż pracy zawodowej, jak i dydaktycznej Pani Moniki Stachurskiej dokumentuje się bogatym dorobkiem konserwatorskim i artystycznym w szerokim aspekcie badawczo-

naukowym, technicznym w analizie tkanin zabytkowych.

Autorka przedstawiając swój dorobek zawodowy stwierdza, że zмага się ze stereotypem, iż konserwacja tkanin to "artystyczne cerowanie". Ja bym tylko dodał, że to "benedyktyńskie cerowanie tkanin zabytkowych".

Cały proces konserwatorski wymaga jeszcze umiejętności oceniania wyborów czysto artystycznych czym jest kolor, walor, kompozycja itp., i jakie ma to ważne znaczenie wykonania na tak delikatnym podłożu, jakim jest tkanina.

Jestem przekonany, że cały proces konserwacji tkanin zabytkowych wymaga nie tylko osiągnięć naukowych, badawczych, technologicznych i artystycznych, ale solidności, odpowiedzialności, systematyczności, cierpliwości i pokory przed dziełem jakim jest zabytkowa tkanina.

Tego dowodem i potwierdzeniem jest dzieło o średniowiecznych zbiorach paramentów z kościoła mariackiego w Gdańsku.

Katalog zbiorów Muzeum Narodowego w Gdańsku pod kierunkiem realizacji Heleny Hryszko, Moniki Stachurskiej i Agnieszki Krzemińskiej-Maciejko zawarty jest w 3 tomach.

Tom I zawiera pozycje katalogowe na 447 stronach, tom II pozycje katalogowe na 206 stronach i tom III to pozycje katalogowe na 344 stronach. Pozostała część katalogu zawiera aneks i pozostałe szaty liturgiczne i fragmenty tkanin z XIII-XVI wieku w zbiorach Muzeum Narodowego w Gdańsku.

Odrębną część katalogu są tabele dotyczące:

- wyniki identyfikacji i substancji badawczych
- wyniki badań nici metalowych z oplotem organicznym
- wyniki badań nici metalowych z oplotem z blaszki
- wyniki badań genetycznych oplotów organicznych z nici metalowych
- wyniki badań klejów z rewesów tkanin.

Zakończenie tego dzieła to wykaz wystaw, bibliografia oraz dokumentacja prac konserwatorskich i prac magisterskich.

Szczególą i znaczącą, bardzo ważną rolę w powstaniu tego dzieła była Pani Monika Stachurska pełniąca funkcję głównego wykonawcy w opracowaniu techniki wykonania tkanin jedwabnych, wełnianych oraz wzorzystych tkanin lnianych w gdańskich parametrach liturgicznych, prace zostały przeprowadzone w szerokim zakresie badań technologicznych oraz ich wyniki w procesie badawczych.

Uczestnictwo Pani Moniki Stachurskiej w tym tak cennym projekcie pozwoliło na rozszerzenie wiedzy technologicznej i techniki wykonania średniowiecznych tkanin wzorzystych, produkcji zdobiących ich nici metalowych oraz barwników stosowanych do ich farbowania.

Wiedza i doświadczenie Pani Moniki Stachurskiej jest efektem odpowiedzialności i świadomego planowania w procesach konserwatorskich, a w szczególności badań techniczno-technologicznych w proweniencji tekstyliów. Prowadzenie projektów naukowych i prac badawczych miało też niezależny wpływ na kontynuowanie realizacji konserwatorsko-restauratorskich, a w szczególności po obronie doktoratu:

- konserwacja i restauracja XVI-wiecznej haftowanej preteksty ornatu ze zbiorów ze skarbcza jasnogórskiego (2009-2014)
- konserwacja zespołu 18 stuł i manipularzy z XV wieku ze zbiorów Muzeum Narodowego w Gdańsku (praca zbiorowa w 2015 roku)
- konserwacja ornatu, rękawiczek, fragmentów tkanin (krzyże paliusza, parury alby i humerału) pochodzących z grobu i relikwiarza bł. Jakuba z Strzemię misjonarza Rusi Czerwonej za czasów Władysława Jagiełły i Jadwigi Antygaweńskiej (2018)
- konserwacja i badania techniczno-technologiczne zespołu 69 naszywek na ubraniach więziennych z lat 1938-1945 ze zbiorów Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu (2019-21)
- konserwacja (restauracja) czterech sztandarów z malowanymi polami obrazowymi ze zbiorów Muzeum Wojska Polskiego z lat 20-tch XX wieku (2022).

Prowadzona Katedra Konserwacji i Restauracji Tkaniny Zabytkowej pod kierunkiem dr Moniki Stachurskiej realizuje szeroki program nauki interdyscyplinarnej, a w szczególności badań z zakresu techniki i technologii zabytkowych tekstyliów. Współpracuje z wieloma instytucjami o charakterze naukowo-badawczym, a w szczególności:

- Wydział Inżynierii Materiałowej Politechniki Warszawskiej
- Laboratorium Pologenetyki i Genetyki Konserwatorskiej Centrum Nowych Technologii Uniwersytetu Warszawskiego
- Wydział Chemii Uniwersytetu Warszawskiego
- Royal Institute for Cultural Heritage w Brukseli
- Zakład Techniki Rzeczywistości Wirtualnej Politechniki Warszawskiej
- Pracownia Dokumentacji Trójwymiarowej Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie
- Wydział Inżynierii Materiałowej Politechniki Warszawskiej-Centrum Medyczne Damiana w Warszawie
- Międzyuczelniany Instytut Konserwacji i Restauracji Dzieł w Warszawie
- Pracownia Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych – Biblioteka Narodowa w Warszawie
- Wydział Biologii, Uniwersytet w Warszawie.

Pani Monika Stachurska jest również aktywną osobą na polu dydaktyczno-organizacyjnym. Tworzy i udoskonala program Katedry, jak i uaktualnia treści kształcenia, przygotowuje wykłady z zakresu historii technik tkackich, hafciarskich, tekstylnych paramentów liturgicznych oraz cały wachlarz historii tapiserii, farbiarstwa oraz metod badawczych, konserwatorskich obiektów tekstylnych. W ramach ćwiczeń ze studentami prowadzi konserwację tkanin jedwabnych oraz ćwiczenia z zakresu konserwacji historycznych technik tkackich i hafciarskich.

Program, jak i struktura katedry oraz profesjonalny zespół kształcący przyszłych konserwatorów tkanin zabytkowych stawia tę jednostkę naukową i dydaktyczną na jedyną i wyjątkową w Polsce, a także poza granicami kraju. Pani Monika Stachurska w ramach pracy dydaktycznej jest promotorem p

pomocniczym w dwóch przewodach doktorskich na Wydziale Konserwacji i Restauracji ASP w Warszawie oraz promotorem 9 zrealizowanych i 5 w toku prac magisterskich.

Osiągnięcia organizacyjne są również ogromnym wkładem Pani Moniki Stachurskiej w życie Katedry na Wydziale, jak i całej uczelni:

- ocena jakości kształcenia na Wydziale oraz jako przewodnicząca WZOJK i członek UZOJK, a także prodziekan d/s jakości kształcenia na Wydziale konserwacji i Restauracji

- jako pełnomocnik dziekana wydziału prac związanych z opracowaniem osiągnięć artystycznych pracowników wydziału 2017-21 (ocena parametryczna jednostek naukowych przez MEiN)

- odbyte szkolenia seminaryjne z zakresu jakości kształcenia (Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji)

- współdziałal w organizowaniu warsztatów prezentujących średniowieczne techniki zdobienia tkanin na Festiwalu Nauki, Noc Muzeów oraz sympozjów naukowych w Gdańsku i Warszawie

- organizacja sympozjów naukowych promujących projekt badawczy "Interdyscyplinarne opracowanie naukowe zespołu 192 średniowiecznych parametrów liturgicznych z kościoła NMPanny w Gdańsku, przechowywanego obecnie w Muzeum Narodowym w Gdańsku, ze szczególnym uwzględnieniem badań technologiczno-technicznych".

Aktywność naukowo-artystyczna Pani Moniki Stachurskiej po otrzymaniu tytułu doktora jest opublikowana w monografii naukowej i przedstawiona w 9 pozycjach i udokumentowana kolorową dokumentacją zdjęciami, a dotyczy to:

- konserwacji i restauracji ornatu haftowanego, Niemcy XVIII w ze zbiorów Schloss Vollrads

- konserwacja zespołu 18 stuł i manipularzy (XV w) ze zbiorów Muzeum Narodowego w Gdańsku (praca zespołowa)

- konserwacja i badania techniczno-technologiczne ornatu, rękawiczek oraz fragmentu tkanin pochodzących z grobu i relikwiarza bł. Jakuba Strzemię (zm. 1409 r), jako kierownik prac

- konserwacja i restauracja dwóch sztandarów i pięciu chorągwi kościelnych z lat 20-tych XX wieku z kościoła pw. św. Floriana Męczennika w Mogielnicy. Praca zespołowa – dr Monika Stachurska jako kierownik prac obrazowych tekstylnych (2019-20)

- konserwacja i badania techniczno-technologiczne zespołu 69 naszywek na ubraniach więziennych z lat 1938-1945 ze zbiorów Państwowego Muzeum Auschwitz – Birkenau w Oświęcimiu (2019-21)

- konserwacja i badania techniczno-technologiczne haftowanego nakrycia głowy zachowanego na czaszce wydobytej podczas wykopalisk archeologicznych prowadzonych w kolegiacie Narodzenia NMPanny w Wiślicy w roku 2022

- konserwacja i restauracja 4 sztandarów z malowanymi polami obrazowymi ze zbiorów Muzeum Wojska Polskiego w Cytadeli Warszawskiej, praca zbiorowa pod kierownictwem Pani Maniki Stachurskiej w 2022 r

- konserwacja tekstylnych pamiątek po Ojcu Św. Janie Pawle II z Parafii Katedralnej pw. Wniebowzięcia NMPanny w Kielcach w 2023 roku.

Lista osiągnięć Pani dr Moniki Stachurskiej na polu konserwatorsko-artystycznym, badawczo-naukowym, dydaktycznym, organizacyjnym i społecznym stawia ją w poczet zasłużonych konserwatorów kultury i dziedzictwa narodowego. Jest ceniona w środowisku akademickim, wśród pracowników i studentów.

Oceniając całość dorobku zawodowego Pani dr Moniki Stachurskiej oraz profesjonalizm w kształtowaniu poglądów na polu naukowym i społecznym, spełnia wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.) co w pełni nobilituje do nadania stopnia dr habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacji dzieł sztuki.

Prof. Jerzy Nowosielski

23.03.2024 rok